

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen in Marokko

In opdracht van het ministerie van Buitenlandse Zaken

>> Duurzaam, Agrarisch, Innovatief
en Internationaal Ondernemen

De belangstelling voor maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) in Marokko groeit. Bedrijven kunnen zich onderscheiden met een MVO-beleid. Een van de voordelen van MVO-beleid is imagoversterking, waardoor nieuwe klanten aangetrokken worden met hogere eisen aan bedrijfsvoering of product. Ook het overnemen van Europese milieuregelgeving creëert kansen voor de export van goederen naar de Europese Unie.

Overheid en MVO

Alhoewel de Marokkaanse overheid de OESO-richtlijnen niet onderschrijft, wil De Marokkaanse overheid MVO beleid stimuleren. Op dit moment hebben maar weinig Marokkaanse bedrijven een echt MVO-beleid ontwikkeld, al vormt een groot deel van de multinationals hierop een uitzondering. Voor de grote meerderheid van het midden- en kleinbedrijf (MKB) is voldoen aan de wettelijke normen de eerste stap richting MVO. Zie hiervoor bijvoorbeeld:
www.environnement.gov.ma/fr/strategies-et-programmes

Arbeidsomstandigheden

Elk bedrijf is verplicht mee te doen aan het Nationaal Fonds voor Sociale Zekerheid CNSS (www.cnss.ma) en elke werknemer moet voor dit fonds worden aangemeld. Het CNSS beheert de Marokkaanse sociale zekerheid programma's voor werknemers.

CGEM - de ondernemingsorganisatie voor Marokkaanse ondernemers - voert een actieve MVO-campagne en certificeert haar leden. Een voorbeeld van een door CGEM gecertificeerd bedrijf is APMTerminals, dat zich actief bezig houdt met maatschappelijk verantwoord ondernemen (www.apmterminals.com/europe/tangier/). Ook zetten o.a. Vivo Energy (= Shell) en Philips in Marokko leidende standaarden neer voor andere bedrijven op het gebied van Health Safety

Environment (HSE) en Corporate Social Responsibility (CSR). Daarnaast zijn zij partners van de ambassade in het programma 'Green Business', een programma dat zich bezighoudt met het verduurzamen van de omgeving, gebouwen en de bedrijfsvoering. Bij dit programma hebben zich 10 bedrijven aangesloten.

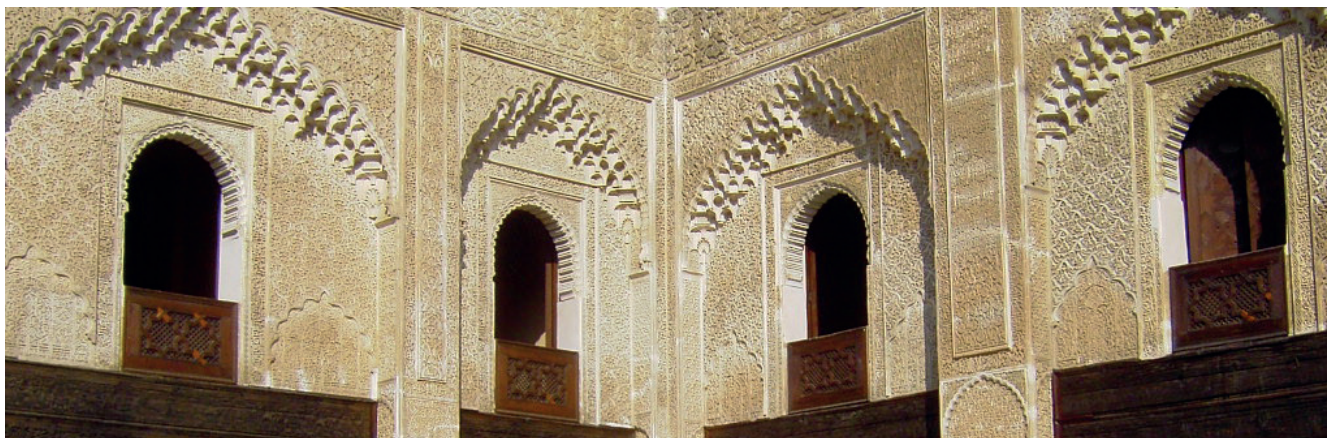
Ongeveer 27% van de totale beroepsbevolking is vrouw. Vrouwen zijn vooral werkzaam in het onderwijs, de industrie en de dienstensector. Nieuwe arbeidswetgeving benadrukt gelijkheid tussen mannen en vrouwen voor beloning, werkgelegenheid en promotie op de werkvloer, al laat de praktijk nog vaak een grote achterstand zien voor de vrouwelijke beroepsbevolking.

Milieu

Milieuwetgeving is nog vrij nieuw in Marokko. Er is nog geen systeem voor controle op naleving van wetten en regels. Wel is er een kaderwet, een strategie voor milieubescherming en duurzame ontwikkeling:
www.environnement.gov.ma/fr/strategies-et-programmes

Daarnaast is er een Nationaal Actieplan Milieu opgezet. Vanwege het gebrek aan effectieve wet- en regelgeving is het raadzaam te werken met gecertificeerde leveranciers. Certificaten ISO 14000 en EIA zijn garanties voor milieuvriendelijke activiteiten.

Corruptie

Bedrijfsregistratie in Marokko is behoorlijk transparant omdat ondersteuning van de Regionale Investeringscentra volgens vaststaande procedures verloopt. Ook heeft de Marokkaanse overheid de transparantie van publieke tenders verhoogd met een publieke aanbestedingscode.

Toch is corruptie nog steeds een belangrijk obstakel voor investeringen en economische ontwikkeling in Marokko. Op de Corruption Perceptions Index 2015 van Transparency International staat Marokko op de 88e plaats (www.transparency.org/cpi2015). Het land scoort 36 op een schaal van 0 tot 100 (0 uiterst corrupt, 100 corruptievrij).

Foaien geven in ruil voor kleine diensten maakt deel uit van het dagelijkse leven in Marokko. De grens tussen sociale gedragscodes en tradities en corruptie en omkoping kan echter vaag zijn. Handel naar eigen overtuiging. Als het gevoel ontstaat te belanden in een zakenrelatie die indruist tegen de eigen principes, is het raadzaam geen zaken te doen.

MVO-praktijk

Na haar oprichting in maart 2005, begon APM Terminals haar werkzaamheden in juli 2007 (in samenwerking met de Marokkaanse Akwa groep) in de nieuw geopende Tanger Med Port. Vastbesloten om verantwoord te opereren, streeft APM Terminals Tanger er vanaf dag één naar om de beste MVO-praktijken te implementeren. Het doel is om op lange termijn positieve economische en sociale ontwikkelingen in gang te zetten waarbij men bijdraagt aan een gezond (arbeids)milieu en een stabiele samenleving.

De onderscheidingen die APM Terminals heeft ontvangen zijn het resultaat van dit MVO beleid (National Safety Award in 2015, MVO label van CGEM in 2014, Beste Werkgever Marokko in 2013, Ecoval Trophy (verzameling en herstel van gebruikte oliën).

The Makers (in Marokko bekend als Paveco) is twee jaar geleden in aanraking gekomen met het FMO (Financieringsmaatschappij voor Ontwikkelingslanden) waarmee zij een financiering voor vernieuwing van haar machinepark in Marokko heeft opgezet. In samenwerking met het FMO heeft The Makers een geformaliseerde MVO-praktijk opgezet. De prioriteiten van dit bedrijf zijn verantwoord bestuur, respect voor mensenrechten, goede arbeidsomstandigheden, milieubescherming en eerlijke bedrijfsvoering. Het bedrijf is continu bezig om dit beleid te integreren in de dagelijkse praktijk.

Meer informatie

- MVO Nederland biedt uitgebreide informatie en bewegwijzert ondernemers over maatschappelijk verantwoord ondernemen. www.mvonederland.nl
- Voor een overzicht van bedrijven in Marokko die door CGEM gecertificeerd zijn als bedrijven die zich bezighouden met MVO. www.cgem.ma/fr/label-rse

Bronvermelding:

Fotograaf 'Carlos ZGZ' (accountnaam op Flickr): www.flickr.com/photos/carloszgz/albums/72157648797539368/with/15746502515/

Dit is een publicatie van:

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
Prinses Beatrixlaan 2 | 2595 AL Den Haag
Postbus 93144 | 2509 AC Den Haag
T +31 (0) 88 042 42 42
F +31 (0) 88 602 90 23
E imvo@rvo.nl
www.rvo.nl/mvo

Publicatienummer: RVO-232-1501/FS-INT

Deze publicatie is tot stand gekomen in opdracht van het ministerie van Buitenlandse Zaken. RVO.nl is een onderdeel van het ministerie van Economische Zaken.

De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl) stimuleert duurzaam, agrarisch, innovatief en internationaal ondernemen. Met subsidies, het vinden van zakenpartners, kennis en het voldoen aan wet- en regelgeving. RVO.nl werkt in opdracht van ministeries en de Europese Unie.

© Rijksdienst voor Ondernemend Nederland | maart 2016